

Hva skjer med pengene i Vennesla?

Kommuneøkonomi er fullt av ord som «netto driftsresultat», «disposisjonsfond» og «behovskorrigert avvik». Men bak ordene handler det om noe alle kjenner: **inntekter, regninger, sparepenger og lån**. Dette heftet forklarer — uten fagspråk — hva en grundig gjennomgang av Venneslas økonomi fant. Og Vennesla har en sterk historie: en kommune som var på vei mot krise, men som på bare to år snudde det til et solid resultat.

~50 mill.

så stor var ubalansen kommunen styrte mot høsten 2024 — en truende «smell» i budsjettet

Pluss

men allerede i 2025 var regnskapet snudd til overskudd. En reell snuoperasjon på to år

19,7 %

sparekontoen ser solid ut — men en stor del kommer fra utbytte og børs, ikke fra selve driften

Tenk på kommunen som en husholdning: Vennesla «tjener» moderat — skatt, overføringer fra staten og eiendomsskatt. For to år siden lå familien an til å bruke langt mer enn den tjente, med kurs mot en smell på 50 000-lappen. Så strammet de inn med disiplin — sluttet å ansette og kjøpe nytt en periode — og fikk budsjettet i balanse. Familien har også en pen sparekonto. Men en god del av den kommer fra **utbytte på en arvet kraftaksje og avkastning på børsen** — penger som svinger fra år til år, ikke fra at lønna strekker til. Derfor er det fortsatt nødvendig å spare. Det er omtrent det som skjer i Vennesla nå.

Grunnlaget for dette heftet er en full analyse bygget på åpne offentlige tall (SSB, Statsforvalteren, kommunens egne rapporter, tilsyn og revisjoner). Den tekniske rapporten viser alle kilder og utregninger. Hovedtallene her er fra 2025 — det siste året med endelige, reviderte tall (publisert 16. juni 2026).

Vennesla bruker mindre enn forventet på nesten alt — med ett unntak: barnehage

For å sammenligne kommuner rettferdig kan man ikke bare se på kronebeløp — en kommune med mange barn trenger mer skole, en med mange eldre trenger mer omsorg. Staten har derfor et eget regnestykke som sier hva hver kommune *burde* trenge med akkurat sin befolkning. Vi har sammenlignet Venneslas faktiske forbruk med dette «forventet behov»-tallet:

OMRÅDE	MER/MINDRE ENN FORVENTET PER ÅR	HVA BETYR DET?
Helsetjenester (legevakt, helsestasjon m.m.)	13 mill. mindre	Drives nøkternt — under forventet
Administrasjon («byråkratiet»)	11 mill. mindre	Lavt — liten kommune som samarbeider med naboene
Grunnskole	9 mill. mindre	Tilpasses færre elever — karakterene er gode
Eldreomsorg og hjemmetjenester	3 mill. mindre	Nær det forventede nå — sterkt forbedret fra året før
Barnevern	2 mill. mindre	Nær det forventede — kjøpes sammen med nabokommuner
Sosialhjelp m.m.	1 mill. mindre	Nær balanse — lå over året før (flyktninger)
Barnehage	12 mill. mer	Venneslas eneste «dyre unntak». Les neste side

Det viktige: Vennesla driver de aller fleste tjenestene *billigere* enn det befolkningen tilsier. Det er ikke et tegn på dårlige tjenester — både kommunens egen revisjon og Statsforvalteren gir kommunen gode skussmål. Det er bevisst, nøktern drift. Spørsmålet er ikke om kommunen sløser, men hvorfor akkurat barnehagene skiller seg ut og koster mer enn forventet.

Regnestykket viser altså at Vennesla er en **nøktern kommune med ett dyrt unntak: barnehage**. De fleste tjenestene er trukket inn mot eller under det forventede de siste to årene — særlig eldreomsorgen, som gikk fra langt under forventet til nær balanse. Barnehagene er det ene stedet der kommunen bruker tydelig mer enn forventet. Hvorfor det er slik, forklarer vi på neste side.

Hvorfor bruker kommunen mer enn forventet på barnehage?

Barnehage er det eneste området der Vennesla bruker tydelig mer enn statens regnestykke forventer — rundt 12 millioner kroner mer i året. Det handler ikke om at kommunen deler ut penger lett. Den mest sannsynlige forklaringen er enklere: **kommunen har beholdt mange barnehager mens det blir færre barn.**

- **Full og spredt dekning.** Vennesla har valgt å beholde barnehagestrukturen sin. For 2026 foreslår kommunen for eksempel å *ikke* legge ned Barnestua barnehage. Når barnehagene holdes åpne og spredt rundt i bygda, koster det mer per barn enn i kommuner som samler tilbudet.
- **Færre barn.** Selv om 2025 hadde uvanlig mange fødsler (220, nest flest siden 1966), peker trenden nedover. Når antall barn faller men antall barnehageplasser holdes oppe, blir kostnaden per barn høyere.
- **Forskjell fra skolen.** I skolen tilpasser kommunen aktivt strukturen til at det blir færre elever. I barnehagene har den så langt *ikke* gjort det samme.

Kort sagt: Barnehagene koster mer enn forventet fordi kommunen holder på en full, spredt dekning samtidig som barnetallet synker. Det er ikke sløsing — det kan godt være et bevisst valg om at familier skal ha en barnehage nær seg. Men det er et valg som koster, og som kommunestyret kan se nærmere på, akkurat som det allerede gjør med skolene.

Det ærlige forbeholdet: Til forskjell fra de andre tallene fant analysen *ingen direkte kilde* som forklarer hvorfor barnehagene koster mer. Forklaringen over er den mest sannsynlige tolkningen — bevart struktur ved fallende barnetall — men den er ikke bekreftet ord for ord i et kommunalt dokument. Derfor bør den leses som en kvalifisert antakelse, ikke en fasit.

Barnehagene er altså ikke et tegn på sløsing, men på at kommunen prioriterer nærhet og full dekning. Spørsmålet kommunestyret kan stille er enkelt: skal vi tilpasse barnehagene til færre barn slik vi gjør med skolene — eller bevisst beholde full dekning fordi vi mener det er verdt prisen?

Snudd på to år — men sparekontoen er ikke helt det den ser ut som

19,7 %

sparekontoen
(«disposisjonsfondet») målt mot
årsinntekten — solid på papiret

**Børs +
utbytte**

men en stor del av den kommer
fra kraftutbytte og avkastning på
børsen — penger som svinger

76 %

kommunens lån tilsvarer rundt tre
fjerdedeler av en årsinntekt — en
av grunnene til at det fortsatt
spares

Her er den ærlige historien. Vennesla gjorde en imponerende snuoperasjon. Men sparekontoen er ikke helt så trygg som tallet 19,7 % kan få den til å se ut.

Utbyttet og børsen som svinger

En stor del av kommunens gode økonomi kommer ikke fra selve driften, men fra **tre kilder kommunen ikke styrer fullt ut**: utbytte fra kraftselskapet Å Energi (rundt 15 millioner i 2026), konsesjonskraft (rundt 21 millioner i året) og avkastning på penger plassert i markedet (nær 19 millioner i 2026). Dette er gode inntekter — men de svinger med kraftpriser, utbyttevedtak og børs. Selve driften er strammere: målet om et lite overskudd hver år nås så vidt (bare 0,1 % i 2026 før innsparingene virker). Med andre ord: sparekontoen får god hjelp av utbytte og børs, oppå en drift som fortsatt er stram.

Gjeld og målrettede kutt

Kommunen har også en del gjeld (rundt 76 % av en årsinntekt). For å gjøre driften trygg uten å lene seg på utbytte og børs, har Vennesla lagt en innsparingsplan: fra rundt 25 millioner i 2026 opp til 64 millioner i 2029. Det er ikke en «ostehøvel» som tar like mye overalt. Tvert imot: **eldreomsorgen og hjemmetjenesten skjermes helt — «ingen innsparing» — mens bygg, hovedkjøkken og teknisk tar mest**. Skolene tilpasses færre elever. Dette kalles «venstreforskyving»: å flytte hjelpen lenger ned i trappa — mer hjemmehjelp og forebygging, mindre tunge institusjonsplasser — slik at de som trenger mest, fortsatt får det.

Eiendomsskatten brukes allerede: I motsetning til mange rike kommuner som velger den bort, har Vennesla full eiendomsskatt i hele kommunen (med et bunnfradrag som skåner de minste). Det betyr at kommunen *ikke* har en stor ubrukt inntektskilde liggende — den henter allerede inn det den kan her. Den jobben som gjenstår, ligger derfor på utgiftssiden og i å gjøre driften mindre avhengig av utbytte og børs.

Det ærlige bildet er altså verken «Vennesla er reddet og trygg for alltid» eller «Vennesla er blakk». Det er en kommune som har snudd en krise til pluss med hard disiplin, men der en god del av styrken hviler på inntekter som svinger — og der jobben med å gjøre selve driften bærekraftig fortsatt pågår. Kommunedirektøren sier det selv: «De økonomiske problemene er langt fra over, men vi holder rett kurs.»

Liten ordliste — «gresk» oversatt til norsk

Netto driftsresultat

Det som er igjen av årets inntekter når alle regninger og renter er betalt. Vennesla snudde fra minus i 2024 til **pluss** i 2025 — et solid resultat etter en truende ubalanse på rundt 50 millioner høsten 2024.

Disposisjonsfond

Kommunens sparekonto — penger som i prinsippet kan brukes når noe svikter. Måles i prosent av årsinntekten. Vennesla: 19,7 % — solid. Men en god del kommer fra utbytte og børs, ikke fra selve driften, så den er litt mer usikker enn tallet antyder.

Venstreforskyving

Å flytte hjelpen lenger «ned i trappa»: mer forebygging, hjemmehjelp og velferdsteknologi, og færre tunge institusjonsplasser. Vennesla gjør dette bevisst, og kommunens egen revisjon roser dem for det.

Behovskorrigert / utgiftsbehov

Statens regnestykke for hva en kommune burde trenge, ut fra hvor mange barn, unge og eldre den har. Det gjør det mulig å sammenligne Vennesla rettferdig med helt ulike kommuner — og det er dette som viser at Vennesla driver det meste under forventet behov, men barnehage over.

Netto lånegjeld

Kommunens «boliglån». Venneslas gjeld tilsvarer rundt 76 % av en hel årsinntekt — en av grunnene til at kommunen fortsatt strammer inn.

Konsesjonskraft og kraftutbytte

Inntekter kommunen får fordi det produseres vannkraft i området, og fordi den eier en bit av et kraftselskap (Å Energi). Gode inntekter — men de svinger med kraftpriser og børs.

Eiendomsskatt

En skatt kommunen kan velge å kreve inn på eiendommer. Vennesla har full eiendomsskatt i hele kommunen, med et bunnfradrag som skåner de minste — altså en inntekt kommunen allerede bruker aktivt.

Endelige tall

2025-tallene er nå endelige (reviderte), publisert av SSB 16. juni 2026, og er hovedåret i dette heftet. 2024-tallene står igjen som sammenligning. Alle hovedkonklusjoner bygger på endelige tall.

Hvor kommer tallene fra?

Alt bygger på åpne kilder: Statistisk sentralbyrå (KOSTRA), statens fordelingssystem, Venneslas egne årsrapporter og budsjetter, statlige tilsyn (Statsforvalteren) og kommunerevisjonens rapporter. Hver eneste tallpåstand er sporbar til kilden, og hele analysen ble til slutt «angrepet» av en egen kvalitetskontroll som lette etter feil.

Folkeversjon, oppdatert 16. juni 2026. Tall i millioner kroner der annet ikke er sagt; hovedår 2025 (2024 som sammenligning). Viktig presisering: når analysen sier at noe koster «mindre enn forventet», betyr det ikke at tilbudet er dårlig — det er bevisst, nøktern drift, bekreftet av kommunens egen revisjon og av Statsforvalteren. Og når barnehage koster «mer enn forventet», betyr det ikke sløsing, men et valg om full, nær dekning. Poenget er at valgene bør tas med åpne øyne, og at noen må si hva som skal betale for hva.